

Małgorzata Janiak
 Uniwersytet Jagielloński
 Papieska Akademia Teologiczna
 Kraków

**Wybór hasła dla opisów bibliograficznych:
 porównanie hasel w PB oraz CKHW, wraz z opisem zasad
 ich tworzenia, w formie poradnika dla bibliotekarzy
 Federacji Bibliotek Kościelnych FIDES**

Artykuł ten jest przypomnieniem zasad katalogowania dotyczących wyboru hasel dla opisów bibliograficznych. Starano się w nim umieścić nowe ustalenia dokonane w trakcie komputeryzacji bibliotek polskich. Jednocześnie jest porównaniem przykładowych, konkretnych hasel, stosowanych przez Bibliotekę Narodową dla potrzeb *Przewodnika Bibliograficznego* (PB) oraz przez Konsorcjum Bibliotek VTLS-owych dla *Centralnego Katalogu Hasel Wzorcowych* (CKHW). Starano się przedstawić główne problemy, które mogą wystąpić przy opracowywaniu poszczególnych książek.

POLA HASEŁ

Pamiętać należy, że dla jednego opisu bibliograficznego utworzyć możemy jedno hasło. Nie mogą wystąpić dwa hasła np. *POLE: HASŁO-AUTOR* (pole 100) i jednocześnie *POLE: HŚL-TYT-FORM-HASŁO-TYTUŁ FORMALNY* (pole 131)¹.

Jeżeli dana pozycja jest pozycją autorską to należy zastosować hasło autorskie.

¹ Stosowane będą w artykule głównie cyfrowe nazwy pól (z maski 0).

HASŁO OSOBOWE

POLE: HASŁO-AUTOR (pole 100)

Budowa pola 100 w formacie MARC BN:

Podpole 1: nazwisko

Podpole 2: imię

Podpole n: numer arabski

Podpole 3: numer

Podpole 4: tytuł-osoby

Podpole 5: dopowiedzenie

Podpole 6: przydomek

Podpole k: kryptonim

Podpole p: pseudonim

Podpole o: nazwa-oryginalna

Podpole s: nazwa-polska

Podpole r: nazwa-odmienna

Podpole w: nazwa-właściwa

Podpole m: nazwa-błędna (z książki)

Podpole d: daty-życia

Podpole f: cecha-identyfikacyjna

Wybór hasła osobowego dla opisu bibliograficznego:

Pole 100 wypełnia się przede wszystkim dla książek z jednym, dwoma lub trzema autorami.

Biblioteka Narodowa w PB nadal stosuje powtarzanie *pól 100* dla kolejnych autorów np.

100 1	Góralski	2	Wojciech	d	1939-
100 1	Adamczewski	2	Witold	d	1957-

Biblioteki, które przyjęły format US MARC dla swoich opisów (tzn. biblioteki wchodzące w skład konsorcjum VTLS-a) wpisują w *pole 100* wyłącznie pierwszego autora. Drugi i trzeci zostają wpisani w *pole 700* bez zaznaczenia rodzaju ich współodpowiedzialności.

Jest to konsekwencja przepisu, iż pole hasła głównego może być tylko jedno. Stąd:

pole	wskazniki:	treść pola:
100	10	Góralski, Wojciech \d (1939-).
700	10	Adamczewski, Witold \d (1957-) ² .

Wszelkiego rodzaju antologie kataloguje się pod hasłem tytułowym, dla ich twórców tworzy się hasła dodatkowe (*pole 700*).

Przy adaptacjach stosuje się następujące zasady:

- jeśli zmieniony został w trakcie adaptacji rodzaj literacki (np. z powieści na dramat), to hasłem głównym (*pole 100*) staje się nazwisko i imię adaptatora
- gdy nie dokonano w trakcie adaptacji zmiany gatunku, to hasłem głównym (*pole 100*) jest twórca pierwowzoru, a dane adaptatora stają się hasłem dodatkowym (*pole 700*).

Skróty i wyciągi kataloguje się pod nazwą autora dzieła pełnego. Opracowujący zostaje wpisany w pole odsyłacza (*pole 700*).

Zbiory listów opracowuje się pod hasłem autorskim twórcy (podpisującego listy). Jeżeli znany jest tylko adresat, to stosuje się hasło tytułowe, a nazwisko i imię adresata umieszcza się w polu odsyłacza (*pole 700*).

Katalogi wystaw i zbiorów kataloguje się pod nazwiskiem autora katalogu. Właściciel zbioru otrzymuje odsyłacz (*pole 700*). Anonimowe wydawnictwa otrzymują hasło tytułowe.

² W VTLS-ie stosuje się tzw. wskazniki, które określają np. ile znaków ma być pomijanych, czy dane hasło jest elementem wyszukiwawczym itp. Autorka pozostawiła te dane dla zaznaczenia, że są to dane z CKHW.

\d oznacza podpole d, w które wprowadza się daty życia
 pierwsze podpole a jest domyślne, stąd nie rozpoczyna się treść pola od \a np.
 \aGóralski, Wojciech

Po nazwisku autora stosuje się w CKHW przecinek dla oznaczenia, że nastąpiła inwersja naturalnego w języku polskim ciągu: imię nazwisko.

Wydawnictwa albumowe, gdzie tekst stanowi tylko dopełnienie do rycin, fotografii kataloguje się pod autorem ilustracji. Autor tekstu otrzymuje odsyłacz (*pole 700*). W wątpliwych przypadkach należy katalogować konkretne pozycje pod nazwiskiem autora tekstu lub tytułem dzieła.

Przy katalogowaniu komentarzy stosuje się jedną główną zasadę: jeżeli intencją wydawniczą było wydanie komentarza do danego dzieła, to hasłem głównym staje się nazwa autora komentarza. W innym przypadku hasłem staje się dzieło komentowane.

Recenzje kataloguje się pod nazwiskiem recenzenta.

Wykłady i wywiady kataloguje się pod nazwiskiem wykładowcy lub osoby udzielającej wywiadu.

Hasło autorskie ustalamy dla danego autora raz, a potem stosujemy je do wszystkich książek tejże osoby. Wersję nazwiska, czy też imienia (np. obcojęzyczną), występującą na karcie tytułowej, wpisujemy w *POLE: OZN.ODPOW.- OZNACZENIE ODPOWIEDZIALNOŚCI* (*pole 201*).

Zasady dotyczące haseł autorskich:

3. Używa się tej nazwy, którą stosuje dany autor. Może to być czasem pseudonim np. Bolesław Prus. Przy różnego rodzaju wątpliwościach należy brać pod uwagę źródła w następującej kolejności:

narodowe bibliografie danego kraju (są najważniejszym źródłem),

różnego rodzaju słowniki oraz encyklopedie.

Stąd np. gdy autor znany jest ogólnie pod swoim imieniem, takie otrzymuje hasło:

pole:	wkaźniki:	treść pola:
100	00	Rembrandt Harmenszoon van Rijn \d (1606-1669).
400	00	Rembrandt van Rijn.

400	00	Rembrandt Harmensz van Rijn.
400	10	Rijn, Rembrandt Harmenszoon van.
400	10	Van Rijn, Rembrandt Harmenszoon.
400	00	Rembrandt.
667		Holenderski malarz, grafik.

Powyższy przykład pochodzi z CKHW³.

3. Jako dopowiedzenia należy stosować daty biograficzne, lub też inne dane, jeżeli nie uda się określić dat życia.

4. W przypadku zmiany przez daną osobę nazwiska, czy też używania przy różnych dziełach raz jednego, raz dwu imion, za podstawową uznaje się najnowsza formę.

5. Czasami trzeba dokonać inwersji nazwy tzn. na pierwsze miejsce wysunąć nazwisko występujące na dalszych miejscach np. w przypadkach nazw:

- amerykańskich, gdzie jako pierwszy człon występuje nazwisko rodziny lub matki

- amerykańskich, w przypadkach mężatek, które na początek hasła wysunęły nazwisko męża

- rumuńskich, jeśli jako pierwszy występuje nazwa rodziny, protektora, lub przodka matki

- szwedzkich, jeśli patronimik nie jest połączony łącznikiem z nazwiskiem

- portugalskich oraz

- węgierskich, jeśli pierwsze nazwisko jest skrócone do inicjału.

8. Jeśli chodzi o język i pisownię nazwy autora to stosuje się je według obywatelstwa danego autora. Stąd dla autorów współczesnych stosuje się ich oryginalne nazwiska i imiona. Nie spolszcza się imion np.:

³ Format USMARC hasła w CKHW:

pole 100 - hasło osobowe, główne rekordu

pole 400 - warianty hasła (odrzucone)

pole 500 - hasło związane (generujące odsyłacze typu zob. też.)

pole 670 - źródła informacji o autorze

pole 667 - notka o autorze

Zawartość pola 670 nie jest wykorzystana w tym artykule. Nazwa pola podana została w celu zapoznania się czytelników, jakich danych używa się w CHKW.

100	1	Fromm	2	Erich	d	1900-1980
-----	---	-------	---	-------	---	-----------

Zawsze można w podpole *s nazwa-polska* wpisać polską wersję nazwy osobowej, wedle której także będzie można szukać z indeksu np.:

100	1	Luther	2	Martin	d	1483-1546	s	Luter	Marcin
-----	---	--------	---	--------	---	-----------	---	-------	--------

5. W przypadkach, gdy autorami są biskupi, księża, zakonnicy czy też siostry zakonne - opisuje się ich dzieła pod ich nazwiskami rodzowymi, chyba, że takowe nie są znane np.:

100	1	Wyszyński	2	Stefan	5	kard.	d	1901-1981
100	1	Émile de Taizé			5	brat	r	Emil z Taizé, brat ⁴

⁴ Przykład drugi jest problematyczny. Podany wzór pochodzi od Biblioteki Narodowej.

W kartotekach haseł wzorcowych bibliotek VTLS-owych, na wzór francuskiej bibliografii narodowej hasło wygląda następująco:

pole:	wskazniki:	treść pola:
100	00	Émile (brat z Taizé ; 1956-).
400	00	Émile de Taizé, \c brat.
400	00	Emil z Taizé.
400	00	Émile \c (frère z Taizé).
667		Brat Emil urodził się w Kanadzie w 1956 roku. Przybył do Taizé we Francji do wspólnoty braci w roku 1975, gdzie prowadzi grupy biblijne.

Przy okazji omawiania haseł dla osób duchownych trzeba by poruszyć sprawę dodatkowych informacji (dopowiedzeń) na temat danej osoby. Otóż, jeżeli autorem jest ksiądz, zakonnik, zakonnica itp., to wydaje się słuszne, aby nadal w *podpolu 5* (*dopowiedzenie*) wpisywać takowe informacje, tak jak podano na przykładzie zamieszczonym wyżej.

Co prawda biblioteki Konsorcjum VTLS-a nie używają takich dopowiedzeń w haśle, ale w CKHW w polu uwag (*pole 667*) mają zaznaczone, czy dany autor jest np. biskupem, księdzem np.

pole:	wskaźniki:	treść pola:
100	10	Góralski, Wojciech \d (1939-).
667		Ksiądz, prof. prawa kanonicznego.

Biblioteka KUL odstąpiła od ustaleń na temat wypełniania strefy odpowiedzialności (w MAK-u *pole 201*), wpisując do tegoż pola dane na temat stanu zakonnego itp. Ponieważ jednak do tego pola dane pobierane są ze strony tytułowej konkretnej książki, w bazie znaleźć można opisy:

pole:	wskaźniki:	treść pola:
100	1	Życiński, Józef \d (1948-).
245	00	Ułaskawienie natury / \c Józef Życiński.
100	1	Życiński, Józef \d (1948-).
245	00	Ziarno samotności / \c Bp Józef Życiński.
100	1	Chrostowski, Waldemar \d (1951-).
245	10	Bohaterowie wiary Starego Testamentu / \c ks. Waldemar Chrostowski.
100	1	Chrostowski, Waldemar \d (1951-).
245	00	Papież-pielgrzym : \b Jan Paweł II na znaczkach pocztowych świata / \c Waldemar Chrostowski. ⁵

⁵ Format USMARC opisu:

pole 100 – hasło osobowe

pole 245 – strefa tytułu i odpowiedzialności

Ponieważ w MAK-u nie ma możliwości stworzenia kartoteki haseł wzorcowych działającej tak, jak te w VTLS-ie (tzn. jedynie łączącej hasło z opisem)⁶, wydaje się słuszne pozostanie przy wprowadzaniu takowych informacji w *podpole 5 (dopowiedzenie)*.

100	1	Zyciński	2	Józef	5	abp	d	1948-
100	1	Chros- towski	2	Walde- mar	5	ks.	d	1951-

6. Nazwy pisarzy starożytnych przechodzą do hasła głównego w formie łacińskiej: Stąd w CKHW:

pole:	wskaźniki:	treść pola:
100	00	Aristoteles \d (384-322 a.C.).
400	00	Arystoteles.
400	00	Aristote.
400	00	Aristotle.
667		Filozof grecki.
100	00	Xenophon Ephesius.
400	00	Ksenophon Ephesios.
400	00	Ksenofont z Efezu.
400	00	Xénophon d'Éphèse.
667		Grecki romansopisarz, żył w I lub II wieku.
100	00	Plato \d (427-347 a.C.).
400	00	Aristokles.
400	00	Platon.
667		Grecki filozof. Właściwe imię: Aristokles.

⁶ Można oczywiście stworzyć dodatkową, podpiętą bazę, w której będą tylko hasła. Kopiuje się jednak z niej hasło do konkretnego opisu bibliograficznego.

100	20	Vergilius Maro, Publius \d (70-19 a.C.).
400	00	Wergiliusz.
400	00	Publius Vergilius Maro.
400	10	Maro, Publius Vergilius.
400	00	Vergilius.
400	00	Virgile.
667		Poeta rzymski.

W BN podane hasła wyglądają następująco:

100	1	Vergilius	2	Pub-	s	Wergi-	d	70-19
	1	Maro ⁷		lius		liusz		a.C.
100	1	Plato			s	Platon	d	427-
								347
								a.C.
100	1	Aristote-			s	Arysto-	d	(384-
		les				teles		322
								a.C
100	1	Xeno-			s	Kseno-	d	
		phon				font z		
		Ephesius				Efezu		

7. Autorzy średniowieczni i renesansowi otrzymują hasło: imię osobiste w języku ojczystym, chyba że bardziej znani są pod imieniem łacińskim np.

pole: wskaźniki: treść pola:
 100 00 Jan z Wiślicy \d (ca 1485-ca 1520).
 400 00 Joannes Vislicensis.
 400 00 Joannes Vislicius.
 667 Poeta polski; pisał w jęz. łacińskim.

100 00 Erasmus Roterodamus \d (1467-1536).
 400 00 Erasmus Desiderius.
 400 00 Erasmus Desiderius Rotterodamus.

⁷ Zdublowane są tutaj *podpola* 1.

400	00	Erasmus Rotterodamus.
400	00	Erazm' Rotterdamskij.
400	00	Erazm z Rotterdamu.
667		Holenderski filolog i filozof.

Natomiast w BN znaleziono hasło innego znanego pisarza średniowiecznego. Jest ono jednak bardzo krótkie:

100	1	Jan z Głogowa
-----	---	---------------

8. Nazwiska złożone z rodzajnikiem: należy zawsze sprawdzać formę hasła w bibliografiach narodowych, lub wydawnictwach informacyjnych. Istnieje jednak kilka wzorców:

a. w językach romańskich łączy się rodzajnik la, le l', du, des w języku francuskim, a la, los, las w hiszpańskim np.⁸:

100	1	De Martino	2	Richard
-----	---	------------	---	---------

100	1	La Roche-foucauld	2	François	4	de	d	1613-1680
100	1	La Mettrie	2	Julien Offray	4	de	d	1709-1751

Podobnie dzieje się we wszystkich przedimkami w języku włoskim.

b. w językach germańskich oddziela się rodzajniki np.

100	1	Eichendorff	2	Freiher	4	von	d	1788-1857
-----	---	-------------	---	---------	---	-----	---	-----------

⁸ Wszystkie przykłady poniżej reprezentowane, a znajdujące się w tabelkach pochodzą z PB.

ale łączy się przeimki typu: am, auf'm., aus'm., im, vom, zum, zur np. (przykład z CKHW):

pole:	wskaźniki:	treść pola:
100	10	Vom Bruch, Rüdiger \d (1944-).
400	10	Bruch, Rüdiger vom.

c. czasami rodzajniki są pisane z dużej litery i złączone z nazwiskiem np. w Belgii typowe dla języka holenderskiego, czy francuskiego. W nazwach holenderskich przedimek ver także staje się początkiem hasła.

Stąd przykład z CKHW:

pole:	wskaźniki:	treść pola:
100	10	Van Andel, Tjeerd Hendrik \d (1923-).
400	10	Van Andel, Tjeerd H.
400	10	Andel, Tjeerd H. van.
400	10	Andel, Tjeerd Hendrik van.

Podobnie jest w nazwach występujących w Anglii np. w PB:

100	1	De La Mare	2	Walter	2	John
-----	---	------------	---	--------	---	------

d. Jeżeli rodzajnik pisany jest z małej litery, to przechodzi on na koniec hasła. Stąd np.:

100	10	Born, Adrianus van den \d (1904-).
400	10	Born, A. van den.
400	10	Van den Born, Adrianus.

Podobnie należy potraktować przeimki:

w języku francuskim: 'd, de

w języku hiszpańskim: de, de la, de los, del

w języku holenderskim: d', de, de ter, de van der, den, der, in't, met dan, op, op de, op den, op.t, opde, opden, s', s, 's-, t, t', te, ten, thoe, toe, uit den, uut den, uut't, uyt den, uyter, van, van de, van den, van der, van het, van't, van t', van's, vande, vanden, van der, voor

w języku niemieckim: der, von, von der, von und zu

w języku portugalskim: de, da, do, das, dos, d⁹.

Należy jednak jeszcze raz przypomnieć, że zawsze trzeba sprawdzać bibliografie narodowe, ponieważ zdarzają się wyjątki.

d. nazwiska z przedrostkami Mac wpisuje się w podpole wraz z nazwiskiem:

100	1	Mac Laverty	2	Bernard
-----	---	-------------	---	---------

9. Dodatki przy nazwiskach typu junior, senior przechodzą do *podpola p* stąd w PB:

100	1	MacArthur	2	John	p	jr
-----	---	-----------	---	------	---	----

10. Dla nazwisk orientalnych np. japońskich stosuje się wersje z bibliografii narodowych, słowników, encyklopedii (według ogólnych zasad tworzenia haseł), stąd w PB np. :

100	1	Suzuki	2	Daisetz	d	1870-1966
			2	Teitaro		

Znany nauczyciel wedyjskiej religii i filozofii ma hasło w PB:

100	1	Bhaktivedanta	2	Abhay	d	1896-1977
		Swami	2	Charon		
		Prabhupada				

Natomiast w CKHW znajduje się on w ciągu alfabetycznym pod a, tak jak w bibliografii narodowej:

⁹ Zob. *Kartoteka wzorcowa języka KABA. Cz. 1: Nazwy własne. Praca zbiorowa* pod red. Jadwigi Woźniak. Warszawa: Wydaw. SBP 1994 ss. 55-56

pole:	wskaźniki:	treść pola:
100	10	A. C. Bhaktivedanta Swami Prabhupada \\d (1896-1977).
400	20	Bhaktivedanta Swami, A. C.
667		Nauczyciel wedyjskiej religii i filozofii.

11. Od wyżej wymienionej zasady, o stosowaniu nazw oryginalnych stosuje się wyjątki dla:

a. świętych i błogosławionych - używa się w hasle głównym formy polskiej, chyba, że nie takowa nie istnieje. Hasło zaś zaczyna się od imienia np.:

100	1	Jan Chryzostom	5	św.	s d	Jan Złotousty, św. ca 354-407
100	1	Teresa od Dzieciątka Jezus	5	św.	d	1873-1897
100	1	Edyta Stein	5	bl.	d w r	1891-1942 Stein Edith Teresa Benedykta od Krzyża

Powyższe przykłady pochodzą od Biblioteki Narodowej.

Biblioteki wchodzące w skład konsorcjum VTLS-a w CKHW zastosowały hasło:

pole:	wskaźniki:	treść pola:
100	00	Teresa Benedykta od Krzyża Stein \\c (bl. ; \\d 1891-1942).
400	10	Stein, Edith \\d (1891-1924).
400	10	Stein, Edyta. Niemiecka filozof (pochodzenia żydowskiego), karmelitanka, błogosławiona. Nazwa rodowa - Edith Stein.

b. dla papieży także stosuje się hasła w polskiej wersji np.:

100	1	Jan	3	II	5	pa-	n	2	d	1920-
		Paweł				pież			w	Wojtyła
										Karol

Można też jeszcze wpisać pseudonimy używane przez Jana Pawła II, tak jak zrobiła to część bibliotek wchodzących w skład Federacji Bibliotek Kościelnych FIDES - w *podpole pseudonimy* (*pole p*): Gruda Stanisław A., Jawień Andrzej, Jasień Piotr (każde hasło w osobne podpole).

W CKHW znajduje się hasło:

pole:	wskazniki:	treść pola:
100	00	Jan Paweł \b II \c (papież ; \d 1920-).
400	00	Joannes Paulus \b II \c (papa ; podpole d 1920-).
400	00	Ioann Pavel II.
400	00	Giovanni Paolo \b II.
400	00	Johannes Paul \b II.
400	00	Jean-Paul \b II.
500	10	Wojtyła, Karol \d (1920-).
667		Teolog, filozof, kaznodzieja, poeta, dramatopisarz.
		Właściwe nazwisko: Karol Wojtyła. Od 1978 papież Jan Paweł II. Pseud.
		literackie: Andrzej Jawień, Stanisław A. Gruda, Piotr Jasień.

Przy tej okazji chciano zaznaczyć, że Jan Paweł II jest dla bibliotekarzy jednym z wyjątków w stosowaniu haseł. Mianowicie istnieją dla niego dwa równorzędne hasła: Jan Paweł II - jeżeli opracowywane są wydawnictwa, które podpisane są przez niego, jako przez papieża, oraz

Wojtyła Karol dla jego działalności literackiej oraz naukowej (sprzed konklawe).

Inni papieże otrzymują też hasła w wersji polskiej, stąd w CKHW:

pole:	wkaźniki:	treść pola:
100	00	Leon \b XIII \c (papież ; \d 1810-1903).
400	00	Leo \b XIII \c (papa ; \d 1810-1903).
400	10	Pecci, Vincenzo Gioacchino.
667		Teolog, wybitny dyplomata, od 1878 papież Leon. Właściwe nazwisko : Vincenzo Gioacchino Pecci.
100	00	Jan \b XXIII \c (papież ; \d 1881-1963).
400	00	Joannes \b XXIII \c (papa ; \d 1881- 1963).
400	10	Roncalli, Angelo Giuseppe.
667		Teolog włoski. Od 1958 papież Jan XXIII. Właściwe nazwisko: Angelo Giuseppe Roncalli.

12. Królowie oraz inni panujący znani są oczywiście głównie z imienia. W *podpole 5* wpisuje się, jakiego kraju, czy regionu są lub byli władcami. Stąd w PB:

100	1	Jan III Sobieski	5	król	d	1629-1696
				Polski		

13. Dla rodzin, dynastii, rodów ustala się hasła złożone z nazwy i określenia, oraz, o ile to możliwe dat oznaczających początek i koniec dynastii np.:

Jagiellonowie (dynastia ; 1386-1572).

Formy te stosuje się głównie w polach haseł przedmiotowych.

14. Nazwiska z alfabetów niełacińskich podlegają transliteracji według norm:

PN-83/N-01201 (z jęz. cyrylickich)

PN-72/N-01203 (z jęz. grec.)

PN-74/N-01211 (z jęz. hebraj.)

PN-74/N-01212 (z jęz. jidysz)

Stąd w CKHW hasła:

pole:	wskazniki:	treść pola:
100	10	Platonov, Andrej Platonovič \d (1899-1951).
400	10	Platonov, Andriej.
400	10	Platonow, Andrzej.
400	10	Platonov, A.
667		Rosyjski pisarz, członek grupy "Pieriewal". Właściwe nazwisko : Klimientow.

100	10	Puškin, Aleksandr Sergeevič \d (1799-1837).
400	10	Puszkin, Aleksander.
400	10	Puszkin, Aleksandr Siergiejewicz.
400	10	Pouchkine, Alexandre S.
400	10	Puškin, A. S.
667		Poeta rosyjski.

W PB znajdujemy odpowiednio hasła:

100	1	Puškin	2	Aleksandr	s	Puszkin	d
			2	Sergeevič		Alek-	1799-
						sander	1837
100	1	Plato-	2	Andrej	s	Plato-	d
		nov	2	Platono-		now	1899-
				vič		Andrej	1951

HASŁO KORPORATYWNE:

zakres stosowania hasła korporatywnego opisany jest w normie: PN-73/N-01152. „Nazwa korporatywna jest to nazwa ciała zbiorowego lub tzw. imprezy. Pod pojęciem ciała zbiorowego rozumie się oragnizację, grupę osób i/lub organizacji (w tym władz terytorialnych) występującą pod nazwą własną jednoznacznie ją identyfikującą. Z kolei imprezą będziemy nazywać mające własną nazwę okolicznościowe grupy i wydarzenia, takie jak: spotkania, zjazdy, kongresy, konferencje, festiwale, wystawy, targi itp.¹⁰”

POLE: HASŁO-INST – HASŁO INSTYTUCJA (pole 110)

Hasła instytucji (ciała zbiorowego) używa się głównie, gdy mamy do czynienia z oficjalnymi dokumentami np. sprawozdaniami, statutami, katalogami, bibliografiami. W MAK-u pole dotyczące instytucji sprawczej wygląda następująco:

podpole 1 nazwa-inst. (nazwa instytucji)

podpole 2 nazwa-podrz. (nazwa instytucji podrzędnej)

podpole 6 nazwa-miejsc. (miejscowość)

podpole 7 nazwa-pd. (miejsce gdzie znajduje się instytucja podrzędna)

Konsorcjum VTLS-a dla budowy hasel podzieliło instytucje na 4 grupy:

1. organizacje, stowarzyszenia, instytucje, firmy działające na arenie międzynarodowej, powołane na skutek układów społecznych, militarnych, gospodarczych itp. np. NATO, IFLA.
2. organy władz terytorialnych, które spełniają funkcje rządowe np. parlamenty, ministerstwa, urzędy miast, placówki dyplomatyczne, jednostki sił zbrojnych.
3. organizacje, instytucje, placówki publiczne, społeczne, kulturalne, oświatowe, naukowe, medyczne, socjalne, partie

¹⁰ Kartoteka wzorcowa [...], j.w., s. 72

polityczne, związki zawodowe, nie będące organami władz terytorialnych np. biblioteki, banki, muzea.

4. ciała kościelne i religijne.

Ogólne zasady tworzenia hasła: *ciało zbiorowe*:

1. stosuje się formę w języku i pisowni, jaką dana instytucja oficjalnie używa. Jeśli nie można tego ustalić, to przyjmuje się jako obowiązującą najczęściej stosowaną formę nazwy.
2. jeżeli bardziej znany jest skrót, to on staje się obowiązujący np. NATO, a nie North Atlantic Treaty Organisation.
3. budowa hasła: nazwa (siedziba)
4. stosuje się całą nazwę organizacji, instytucji np. Centralne Biuro Wystaw Artystycznych „Zachęta” (Warszawa ; Polska), a nie „Zachęta”.
5. pomija się rodzajniki, o ile względy gramatyczne na to pozwalają np. British Library (Londyn ; Wielka Brytania), a nie The British Library, ale Der Blaue Adler.
6. hasła buduje się hierarchicznie np. Papieska Akademia Teologiczna (Kraków). Biblioteka Główna. Można pominąć instytucję naczelną, jeśli nazwa na nią wskazuje np. Biblioteka Jagiellońska (Kraków). Nazwę siedziby podaje się od razu za nazwą główną. Nie powtarza się jej, o ile miejsca te są takie same. W innym przypadku podaje się miejscowość, gdzie znajduje się siedziba instytucji podrzędnej.
7. Organy władz terytorialnych (grupa 2) poprzedzone są nazwą geograficzną terytorium, na którym one działają np. Kraków (Polska). Urząd Wojewódzki czy też Polska. Główny Urząd Statystyczny. Całe hasło wygląda więc np. tak:

pole:	wskaźniki:	treść pola:
110	10	Kraków (Polska). \b Urząd Miasta.
410	20	Urząd Miasta Krakowa. ¹¹

¹¹ Oznaczenia pól w USMARC-u:

pole 110 - hasło główne

pole 410 - hasła odrzucone, tworzące odsyłacze typu zob.

pole 510 - hasło nazwy odmiennej tworzące odsyłacze typu zob. też

pole 665 - opis instytucji

Te same zasady stosowane są do ambasad i konsulatów. Przy czym na pierwszym miejscu znajduje się nazwa kraju, którego ambasadę opisujemy np.: Stany Zjednoczone. Consulate (Kraków, Polska).

W PB znajdujemy jednak hasła instytucji rządowych rozpoczynające się od nazwy np.:

polska			
110	4	Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej	6 Warszawa

8. Instytucje grupy 3 swoją nazwą zaczynają hasło np. Gelleria degli Uffizi (Florencja ; Włochy), Uniwersytet im. Mikołaja Kopernik (Toruń ; Polska)

Stąd np. hasło:

pole: wskaźniki: treść pola:

110	20	Uniwersytet Jagielloński (Kraków, Polska).
410	20	UJ.
410	20	Jagiellonian University.
410	20	Universitas Jagellonica.
410	20	Akademia Krakowska.
410	20	Université Jagellonne.
410	20	ces. król. Uniwersytet Jagielloński.
410	20	c.k. Uniwersytet Jagielloński.
410	20	Uniwersytet Kazimierzowski.
510	20	Uniwersytet Krakowski.
510	20	Szkoła Główna Koronna (Kraków, Polska).
510	20	Studium Generale (Kraków, Polska).
665	9	W roku 1364 Kazimierz Wielki zakłada Studium Generale, w którego skład wchodziły trzy wydziały: filozoficzny, prawny, medyczny. Z tego samego roku pochodzi bulla papieża Urbana V

zatwierdzając fundację królewską. Po śmierci założyciela uniwersytet upada i zostaje odnowiony za sprawą królowej Jadwigi i jej małżonka Władysława Jagiełły. W 1397 r. mocą bulli papieża Bonifacego IX zostaje utworzony wydział teologiczny i od tej pory krakowska uczelnia zyskuje rangę europejskiego uniwersytetu. Następne lata są okresem rozwoju poszczególnych wydziałów. W roku 1464 formuje się Senat. W latach 1775-1777 uporządkowano, skatalogowano i połączono księgozbiory wszystkich kolegiów i burs tworząc centralną bibliotekę uniwersytecką. W roku 1780 ogłoszono oficjalnie reformę Akademii Krakowskiej przeprowadzoną przez Hugona Kołłątaja. W roku 1783 został on rektorem uniwersytetu, zwanego wtedy Szkołą Główną Koronną. W roku 1802 zastąpiono tę nazwę inną: Uniwersytet Krakowski. W 1817 r. w tzw. Statucie Organicznym wydanym przez Komisję Organizacyjną Wolnego Miasta Krakowa uczelnię nazwano Uniwersytetem Jagiellońskim. Nazwa ta obowiązuje do dziś. W roku 1890 utworzono Studium Rolnicze, późniejszy Wydział Rolniczy. 19 III 1945 następuje formalne otwarcie Uniwersytetu po przerwie okupacyjnej. W 1949 r. został wyłączony Wydział Lekarski ze struktury UJ

i utworzono Akademię Lekarską, od 1950 r. zwaną Akademią Medyczną. Podobny los spotkał w 1953 r. Wydział Rolniczy i Leśny, powstała wtedy Wyższa Szkoła Rolnicza. W 1954 r. ze struktur uniwersyteckich został wyłączony Wydział Teologiczny. Rok 1993 przyniósł połączenie Akademii Medycznej i Uniwersytetu Jagiellońskiego, powstało Collegium Medicum UJ¹².

110	20	Wyższe Seminarium Duchowne (Bagno k. Wrocławia, Polska).
410	20	Wyższe Seminarium Duchowne w Bagnie.
410	20	Wyższe Seminarium Duchowne Salwatorianów.
510	20	Societas Divini Salvatoris.
665	9	Powstało w 1953 w Bagnie.
110	20	Parafia pod wezwaniem Ducha Świętego (Koszalin, Polska).
410	20	Rzymskokatolicka Parafia pod wezwaniem Ducha Świętego w Koszalinie.
410	20	Parafia Ducha Świętego w Koszalinie.
110	20	Ewangelicko-Augsburska Parafia Wang (Karpacz, Polska).
410	20	Parafia Ewangelicko-Augsburska Wang w Karpaczu.
410	20	Parafia Wang w Karpaczu.

¹² Historia UJ została zacytowana w całości, tak jak opisana jest w hasle, po to, aby zasygnalizować ogrom pracy wkładany w tworzenie konkretnych opisów. Każdy z takich opisów jest podpisywany siglami konkretnej biblioteki i inicjałami osoby.

Biblioteki Federacji FIDES mogą oczywiście (lub raczej powinny) stosować się do przepisów tworzenia haseł. Nie mogą jednak bezpośrednio ich kopiować.

410 20 Lutheran Wang Parish (Karpacz).
 665 9 Kościół Wang został poświęcony 28 lipca
 1844 roku.

W PB nie ma wyróżnionych instytucji kościelnych jako osobnej grupy, dla których w inny sposób buduje się hasła. Stąd wszystkie ciała kościelne rozpoczynają się od swoich nazw (tak jak w CKHW instytucje grupy 3) np.:

110 1	Parafia świętego Andrzeja Boboli	6	Poznań
110 1	Archidiecezjalne Wyższe Seminarium Duchowne	6	Białystok
110 1	Kongregacja Sióstr Benedyktynek pod Wezwaniem Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny		

9. instytucje grupy 4:

wszystkie naczelne władze kościoła rozpoczynają swoją nazwę od: Kościół Katolicki np. Kościół Katolicki. Konferencja Episkopatu Polski.

Nie rozróżnia się przy tym funkcji religijnych od dyplomatycznych Kościoła.

Stąd w CKHW:

pole:	wskazniki:	treść pola:
110	20	Kościół Katolicki. \b Episkopat Polski. \b Rada Naukowa.
410	20	Episkopat Polski. \b Rada Naukowa.
410	20	Rada Naukowa Episkopatu Polski.
665	9	Rada Naukowa Episkopatu Polski została powołana uchwałą 134. Konferencji Episkopatu

- w dniu r. Jej inicjatorem i zarazem pierwszym przewodniczącym był kardynał Karol Wojtyła.
- 110 20 Kościół Katolicki. \b Episkopat Polski. \b Komisja do Spraw Nauki Katolickiej. \b Sekcje Profesorskie Teologów Polskich. \b Sekcja Dogmatyczna.
- 410 20 Episkopat Polski. \b Komisja do Spraw Nauki Katolickiej. \b Sekcje Profesorskie Teologów Polskich. \b Sekcja Dogmatyczna.
- 410 20 Sekcja Dogmatyczna TP.
- 410 20 Sekcja Dogmatyczna Teologów Polskich.
- 110 20 Kościół Katolicki. \b Administracja Apostolska (Wrocław, Polska).
- 410 20 Administracja Apostolska we Wrocławiu.
- 410 20 Administracja Apostolska Dolnego Śląska.
- 510 20 Kościół Katolicki. \b Diecezja Wrocławska.
- 510 20 Kościół Katolicki. \b Archidiecezja Wrocławska.
- 665 9 Diec. erygowana przez Sylwestra II w 1000 r. jako sufragania metropolii gnieźnieńskiej. W 1930 r. Pius XI podniósł ją do rangi archidiecezji. W l. 1945-1951 ustanowiono na terenach archidiec. Administrację Apostolską podległą bezpośrednio papieżowi.
- 110 20 Kościół Katolicki. \b Archidiecezja Białostocka.
- 410 20 Archidiecezja Białostocka.
- 510 20 Kościół Katolicki. \b Administracja Apostolska (Białystok, Polska).
- 510 20 Kościół Katolicki. \b Diecezja Białostocka.
- 665 9 Administracja Apostolska istniała w l. 1945-1991, terytorialnie przynależna

do archidiecezji wileńskiej, zaś administracyjnie jako instytucja samodzielna. W 1991 r. erygowana przez Jana Pawła II jako Diecezja Białostocka, w 1992 r. podniesiona do rangi archidiecezji : Archidiecezja Białostocka.

110	20	Kościół Katolicki. \b Archidiecezja (Gniezno, Polska).
410	20	Archidiecezja Gnieźnieńska.
665	9	Erygowana przez Sylwestra II w 999 r. jako pierwsza polska metropolia kościelna. Od 1417 r. siedziba prymasa Polski, a od 1946 r. złączona unią personalną z archidiecezją warszawską.
110	20	Kościół Katolicki. Archidiecezjalna Rada Synodu Plenarnego (Lublin, Polska).
410	20	Archidiecezjalna Rada Synodu Plenarnego w Lublinie.
410	20	Archidiecezjalna Rada Synodu Plenarnego.
665	9	Powstała w 1992 r. dla koordynowania prac zespołów synodalnych Archidiecezji Lubelskiej działających w ramach II Krajowego Synodu Plenarnego.
110	20	Kościół Katolicki. \b Kuria Metropolitalna (Lublin, Polska).
410	20	Kuria Metropolitalna Archidiecezji Lubelskiej.
510	20	Kościół Katolicki. \b Konsystorz (Lublin, Polska).
510	20	Kościół Katolicki. \b Kuria Biskupia (Lublin, Polska).
510	20	Kościół Katolicki. \b Kuria Diecezjalna (Lublin, Polska).

- p>665 9 Powstała w 1805 r. z chwilą utworzenia Diecezji Lubelskiej. Występuje pierwotnie pod nazwą Konsystorz. W 1918 r. przyjmuje nazwę Kuria Biskupia a w 1983 r. Kuria Diecezjalna. Od 1992 r. zmiana nazwy na Kurię Metropolitalną.
- 110 20 Kościół Katolicki. \b Biskupstwo Polowe (Warszawa, Polska).
- 410 20 Biskupstwo Polowe.
- 510 20 Kościół Katolicki. \b Dekanat Generalny Wojska Polskiego.
- 510 20 Kościół Katolicki. \b Ordynariat Polowy Wojska Polskiego.
- 665 9 Biskupstwo Polowe zostało utworzone 5 lutego 1919 r. rozwiązane w 1946 r. W powojennej Polsce namiastkę duszpasterstwa wojskowego pełnił powołany w Warszawie Dziekanat Generalny Wojska Polskiego. Dopiero 21 stycznia 1991 r. został przywrócony w Polsce Ordynariat Polowy. Pod względem prawnym upodobniony do diecezji posiada : Kurię Polową, Radę Duszpasterską, Kolegium Konsultorów, Radę Kapłańską, Diecezjalny Zespół Synodalny. Podzielony jest na dekanaty odpowiadające siłom zbrojnym i okręgom wojskowym.
- 110 20 Kościół Katolicki. \b Ordynariat Polowy Wojska Polskiego.
- 410 20 Ordynariat Polowy Wojska Polskiego.
- 410 20 Ordynariat Polowy.
- 410 20 Ordynariat Wojskowy.
- 510 20 Kościół Katolicki. \b Biskupstwo Polowe

- (Warszawa, Polska).
 510 20 Kościół Katolicki. \b Dziekanat Generalny
 Wojska Polskiego.

Zawartość pola 665 jest identyczna jak przy poprzednim haśle.

- 110 20 Kościół Katolicki. \b Diecezja (Toruń,
 Polska).
 410 20 Diecezja Toruńska.
 665 9 Erygowana przez Jana Pawła II w 1992 r.
 i łączona do metropolii gdańskiej.
- 110 20 Kościół Katolicki. \b Kuria Metropolitalna
 (Katowice, Polska).
 410 20 Kuria Metropolitalna w Katowicach.
 410 20 Kuria Archidiecezjalna w Katowicach.
 510 20 Kościół Katolicki. \b Kuria Biskupia
 (Katowice, Polska).
 665 9 Kuria działa przy diec. katowic. od 1925 r,
 a od 1992 przy archidiecezji katowic. jako
 Kuria Metropolitalna.
- 110 20 Kościół Katolicki. \b Dekanat (Nowa
 Ruda, Polska).
 410 20 Dekanat w Nowej Rudzie.

Władze kościelne z Watykanu w haśle zatrzymują nazwę oryginalną np. łacińską. Stąd:

- 110 20 Kościół Katolicki. \b Sacra Congregatio
 pro Doctrina Fidei (Watykan).
 410 20 Kościół Katolicki. \b Congregatio pro
 Doctrina Fidei.
 410 20 Kościół Katolicki. \b Kongregacja
 Doktryny Wiary.
 410 20 Kościół Katolicki. \b Kongregacja Nauki
 Wiary.
 410 20 Sacra Congregatio pro Doctrina Fidei.
 410 20 Kongregacja Nauki Wiary.
 410 20 Kongregacja Doktryny Wiary.

410	20	Congregatio pro Doctrina Fidei.
510	20	Kościół Katolicki. <i>Ů</i> Sacra Congregatio Sancti Officii (Watykan).
665	9	Stały kolegialny urząd złożony z kardynałów wchodzący w skład Kurii Rzymskiej. Kongregacja zał. przez Pawła III w 1542 jako Kongregacja Św. Oficjum (dawna inkwizycja). Od 1965 pod nową nazwą Kongregacja Doktryny Wiary. Zadaniem Kongregacji jest przestrzeganie czystości doktryny i walka z wszelkimi przejawami nieprawomyślności w dziedzinie wiary i moralności.
110	20	Kościół Katolicki. <i>Ů</i> Pontificalium Operum Missionalium.
410	20	Kościół Katolicki. <i>Ů</i> Pontificalium Operum Missionalium a Pragatione Fidei, a S. Petro Apostolo, a Sancta Infantia et Unionis Missionalis.
410	20	Kościół Katolicki. <i>Ů</i> Papieskie Dzieła Misyjne.
410	20	Pontificalium Operum Missionalium.
410	20	Pontificalium Operum Missionalium a Pragatione Fidei, a S. Petro Apostolo, a Sancta Infantia et Unionis Missionalis.
410	20	Papieskie Dzieła Misyjne.
410	20	Pontificie Opere Missionarie.
410	20	Pontifical Missionnary Works.
665	9	Papieskie Dzieła Misyjne (Pontificalium Operum Missionalium) są autonomiczną instytucją Kościoła powszechnego, nad którą władzę sprawuje papież poprzez Kongregację ds. Ewangelizacji Narodów.

Pracami Papieskich Dzieł Misyjnych kieruje Rada Wyższa (Concilium Superius), której podlegają: -Papieskie Dzieło Rozkrzewiania Wiary (Pontificium Opus Missionale a Propagatione Fidei), - Papieskie Dzieło Świętego Piotra Apostoła (Pontificium Opus Missionale a Sancto Petro Apostolo), -Papieskie Dzieło Dzieciństwa Misyjnego (Pontificium Opus Missionale a Sancta Infantia), - Papieska Unia Misyjna (Pontificia Unio Missionalis).

110	10	Kościół Katolicki. \b Romana Rota (Watykan).
410	10	Eglise catholique. \b Sacra Romana Rota.
410	20	Rote (tribunal ecclésiastique).
410	20	Sainte Rote Romaine.
410	10	Eglise catholique. \b Romana Rota.
410	10	Kościół Katolicki. \b Rota Rzymska.
410	20	Trybunał Świętej Roty Rzymskiej.
410	20	Trybunał Roty Rzymskiej.
410	20	Rota Rzymska.
410	20	Romana Rota.
410	20	Sacra Romana Rota.
665	9	Wykształciła się stopniowo w ciągu 12-14 w. jako najwyższy trybunał apelacyjny dla kościelnych spraw spornych i karnych istniejący obok papieża. Działalność sądowa wygasła w 1870. Od tego czasu Rota była nieczynna jako sąd papieski. Pius X w 1908 przywrócił ją do życia nadając nowy zakres kompetencji. Wznowiona Rota działa jako trybunał zwyczajny i nadzwyczajny przy Stolicy Apostolskiej.

Te same zasady dotyczą kościołów niekatolickich np.:

110	20	Kościół Ewangelicko-Methodystyczny (Polska).
410	20	Kościół Ewangelicko-Methodystyczny w Rzeczypospolitej Polskiej.
410	20	Kościół Ewangelicko-Methodystyczny w RP.
665	9	Kościół Ewangelicko-Methodystyczny działa na ziemiach polskich od 1920 r. Uznaný przez państwo Dekretem z 1945 r.
110	20	Kościół Grekokatolicki w Polsce. \b Diecezja (Przemyśl, Polska).
410	20	Diecezja Przemyska Kościoła Grekokatolickiego w Polsce.
665	9	Założenie diecezji datuje się na początek XII w.

POLE: HASŁO IMPREZA (pole 120)¹³

Budowa hasła w MARC BN:

Podpole 1: nazwa-instytucji sprawczej

Podpole 2: nazwa-podrzędna instytucji

Podpole 3: nazwa-impresy

Podpole 4: numer-impresy

Podpole 5: rok-impresy

Podpole 6: miejsce_instytucji

Podpole 8: miejsce-impresy

Podpole o: nazwa-oryginalna

Podpole s: nazwa-polska

Podpole r: nazwa-odmienna

Podpole u: określenie-zawartości

Podpole n: numer-arabski

Podpole x: wskaźnik-kolejny

Ogólne zasady tworzenia hasła: impreza¹⁴:

1. Nazwa sympozjum, kongresu itp. musi być nazwą własną, wyróżniającą. Nie tworzymy tego typu hasła jeśli temat i typ imprezy jest wyrażony w ogólnych terminach np. Pierwsza konferencja na temat mariologii.
2. Zawsze zaznaczamy numer kolejny i rok odbycia się imprezy. Jeżeli jednak w nazwie, w ciągu wszystkich jej składników, znajdują się te informacje, to pozostawiamy je np. Sympozjum'97...
3. Nazwa imprezy może być poprzedzona nazwą ciała zbiorowego o ile:
 - a. impreza dotyczy spraw organizacyjnych instytucji np. Polskie Towarzystwo Teologiczne. Zjazd delegatów
 - b. lub też dana instytucja jest jedynym organizatorem imprezy, a poprzez nazwę imprezy nie możemy zidentyfikować danego ciała zbiorowego.

¹³ W US MARC-u hasło impreza jest polem o numerze 111.

¹⁴ Poniższe zasady opracowane zostały z myślą o CKHW.

4. Gdy opisujemy cykl imprez, to w hasło głównym znajduje się nazwa tej imprezy, której dotyczy dana publikacja. Do cyklu tworzymy hasło odsyłaczowe. To samo dotyczy imprez towarzyszących. Jeżeli dana książka dotyczy tylko w/w, to ich nazwa własna staje się hasłem głównym.
5. W przypadku dwóch równorzędnych nazw językowych tworzymy dla każdej z nich hasło ujednolicone, a łączymy je odsyłaczami typu zob. też.

Stąd np. w CKHW:

pole:	wskazniki:	treść pola:
111	20	Synod Diecezji Przemyskiej \n (24 ; \d 1723 ; \c Brzozów, Polska).
411	20	Synod Diecezjalny.
665	9	Zwołany w 1723 r. do Brzozowa przez biskupa Krzysztofa Jana Szembeka, wówczas nominata warmińskiego.
111	20	Synodus Lateranensis \d (649 ; \c Rzym).
411	20	Synod Laterański. ¹⁵

W PB także poszczególne fragmenty hasła znajdują się w odpowiednich podpolach np.:

120	1	Archi- diecezja War- szawska	3	Kongres Eucha- rystyczny	8 5 4 n	Warszawa 1989 1 1
-----	---	---------------------------------------	---	--------------------------------	------------------	----------------------------

¹⁵ Oznaczenia pól w USMARC-u:

pole 111 - hasło główne

pole 411 - hasła odrzucone, tworzące odsyłacze typu zob.

pole 511 - hasło nazwy odmiennej tworzące odsyłacze typu zob. też

pole 665 - opis imprezy

110 3	Tydzień	8	Warszawa	4	1-10
	Kultury			5	1975-1984
	Chrześcijań-			n	1
	-skiej				

Tytuły książek są następujące:

Pole 200 podpole a: Pierwszy Kongres Eucharystyczny Archidiecezji Warszawskiej *podpole e:* parafialne dni kongresowe, 20-25 maja 1989 r., [msza święta, nabożeństwo, adoracja]

Pole 200 podpole a: Tygodnie Kultury Chrześcijańskiej w Warszawie *podpole e:* 1975-1984

Jak jednak widać Biblioteka Narodowa stara się wypełniać podpole instytucji sprawczej dla danej imprezy.

HASŁO TYTUŁOWE

POLE: HASŁO TYTUŁU UJEDNOLICONEGO (pole 130)

Poprzednio w PB, a także w bazach FIDES stosowane były pola:

POLE: HAL-TYT-ANKL - HASŁO-TYTUŁ BIBLIII ORAZ ANONIMU KLASYCZNEGO (pole 130)

podpole tytuł (podpole 1)

podpole dodatku do tytułu (podpole 3)

POLE: HSL-TYT-FORM - HASŁO-TYTUŁ FORMALNY (pole 131)

podpole tytuł (podpole 1)

POLE: HSL-PSEU-TYT - „PSEUDO-HASŁO”:TYTUŁ (pole 132)

podpole tytuł (podpole 1)

Obecnie stosowane jest w PB wyłącznie *pole 130 - tytułu ujednoliconego*.

Podobnie jest w CKHW. Występuje tu tylko *pole 130* dla oznaczenia tytułu ujednoliconego dla anonimu klasycznego. Hasło tworzymy zawsze w języku oryginału. Dla pozostały wersji tworzymy odsyłacze (*pole 430*). Stąd np.:

pole: wskaźniki:		treść pola:
130	0	Chanson de Roland \s (wersja fr.)
430	0	Cancion de Rolando
430	0	Song of Roland
430	0	Pieśń o Rolandzie
430	0	Altfranzösische Rolandslied
430	0	Căntarea lui Roland
430	0	Canzone d'Orlando
430	0	Canzone di Rolando
430	0	Pesn o Rolande
430	0	Rencesvals
430	0	Roncisvals
430	0	Roland
430	0	Rolando
430	0	Rolandslied

430	0	Skazanie o hrabrom Rolande \k (adaptacja)
530	0	Cân Rolant \s (wersja wal.)
530	0	Roelanstlied \s (wersja hol.)
530	0	Roncesvalles \s (wersja hisz.)
667		Najstarszy francuski epos rycerski z gatunku tzw. Chansons de geste, pochodzący prawdopodobnie z około 1100 roku, znany obecnie z tzw. rękopisu oksfordzkiego, napisanego około 1170 r w dialekcie anglo- normańskim, a odnalezionego w 1832 r. w Bodleian Library w Oxfordzie ¹⁶ .

Pole 530 oznacza odsyłacze typu zob. też. Występują one przy tym hasła, ponieważ zachowało się kilka wersji „Pieśni o Rolandzie”. Kolejne hasło wygląda więc następująco:

pole:	wskazniki:	treść pola:
130	0	Roncesvalles \s (wersja hisz.)
430	0	Poema de Roncesvalles
430	0	Pieśń o bitwie ronceswałskiej
430	0	Cantar de Roncesvalles
530	0	Chanson de Roland \s (wersja fr.)
530	0	Roelantslied \s (wersja hol.)
530	0	Cân Rolant \s (wersja wal.)
667		Zachowany w tzw. Nota Emilianense fragment hiszpańskiego utworu epickiego, mówiącego o klęsce w Roncesvalles. Data powstania ustalona hipotetycznie na około 1054- 1076 r.

¹⁶ Format USMARC:

pole 130 - hasło tytułu ujednoliconego

pole 430 - hasło tytułu odrzuconego, tworzące odsyłacz typu zob.

pole 530 - hasło tytułu odmiennego tworzące odsyłacz typu zob. też

pole 667 - opis hasła

Następnie tworzy się hasła od kolejnych wersji językowych, łącząc je odsyłaczami typu zob. też między sobą.

W PB nie stworzono hasła dla „Pieśni o Rolandzie”. Występuje ten tytuł wyłącznie w polu tytułu właściwego:

pole 200 podpole a Pieśń o Rolandzie

Podobnie postąpiono z encyklopediami, słownikami itp. Stąd w PB tylko:

pole 200 podpole a Popularna encyklopedia powszechna

pole 200 podpole a Nowa encyklopedia powszechna PWN

pole 200 podpole a Słownik ilustrowany języka polskiego. [T. 1]

podpole s Słownik ilustrowany języka polskiego

Nie są też tworzone hasła pseudo-tytułowe. Stąd tylko:

pole 200 podpole a Regionalizm Polski u progu XXI wieku

podpole e Kongres Regionalnych Towarzystw Kultury, Wrocław
23-25 IX 1994

Pozostawiono jednak hasła dla Biblii.

Pamiętać należy, że zawsze stosujemy hasło Biblia, bez względu na to, czy na stronie tytułowej mamy: Pismo Święte, Stare i Nowe Przymierze, wersje językowe Biblii, czy też poszczególne księgi, czy też wybór z ksiąg np.:

pole 130 podpole IBiblia podpole 3 Testamentum Vetus et
Novum

pole 200 podpole a Ilustrowana Biblia młodych

pole 130 podpole IBiblia podpole 3 Testamentum Novum

pole 200 podpole a Ewangelia według św[iętego] Mateusza

podpole s Ewangelia według św. Mateusza

pole 130 podpole IBiblia podpole 3 Testamentum Vetus

pole 200 podpole a Księga Daniela

pole 130 podpole IBiblia podpole 3 Liber Psalmorum

pole 200 podpole a Księga Psalmów

pole 130 podpole 1 Biblia podpole 3 Canticum canticorum

pole 200 podpole a Pieśń nad pieśniami

Biblioteka Narodowa stosuje hasła w wersji łacińskiej, stąd:

130	1	Biblia	3	Testamentum Novum
130	1	Biblia	3	Testamentum Vetus et Novum
130	1	Biblia	3	Testamentum Vetus

Dla CKHW Biblioteka Jagiellońska opracowała hasła dla Biblii w języku polskim.

Stąd:

pole:	wskaźniki:	treść pola:
130	0	Biblia \k (adapt. ; \ pol.)
430	0	Pismo Święte
430	0	Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu
430	0	Stare i Nowe Przymierze
530	0	Biblia. \p ST
530	0	Biblia. \p NT
530	0	Biblia
667		Biblia - jest to zbiór ksiąg, które wierzący Żydzi i chrześcijanie uważają za święte i kanoniczne, tj. normatywne dla wiary i religijnego życia. Biblia składa się z 73 ksiąg i dzieli się na dwie części: Stary Testament (46 ksiąg) i Nowy Testament (27 ksiąg). Kanon katolicki według ustaleń Soboru Trydenckiego jest większy od żydowskiego o 7 ksiąg: Judyty, Tobiasza, Syracha, 1-2 Księgi Machabejskie, Mądrości, Barucha. Są to tzw. księgi

deuterokanoniczne.

Kanon judaistyczny i jego podział
przyjmują kościoły protestanckie.

130	0	Biblia. \p ST\k (przeróbka ; \ pol.)
430	0	Stary Testament
430	0	Pismo Święte Starego Testamentu
430	0	Testamentum Vetus
430	0	Stare Przymierze
430	0	Septuaginta
430	0	ST
530	0	Biblia
530	0	Biblia. \p ST. \p Księgi historyczne
530	0	Biblia. \p ST. \p Księgi dydaktyczne
530	0	Biblia. \p ST. \p Księgi prorockie
530	0	Biblia. \p ST
667		Stary Testament to nazwa zbioru obejmującego 46 ksiąg powstałych przed Jezusem. Podstawowy podział wyodrębnia: księgi historyczne, księgi dydaktyczne i księgi prorockie. Z czasów starotestamentalnych chrześcijaństwo przejęło dwa kanony: kanon żydowski i Septuagintę (LXX). Kościół katolicki przejął S.T. wzorując się głównie na Septuagincie. Ostateczny kanon podziału ksiąg został ustalony przez Sobór Trydencki (1545-1563) i do dziś jest stosowany w katolickich wydaniach Biblii.
130	0	Biblia. \p ST. \p Księga Barucha \ (pol.)
430	0	Księga Barucha
430	0	Barucha Księga
430	0	Prophetia Baruch
430	0	Ba
530	0	Biblia. \p ST. \p Prorocy Więksi
530	0	Biblia. \p ST. \p Księga Barucha

- 667 Księga Barucha to jedna z ksiąg deutero-kanonicznych, przypisywana Baruchowi, uczniowi Jeremiasza. Zachowała się tylko w greckim przekładzie z hebrajskiego.
Druga i trzecia część powstały na przełomie II i I w. przed Chr., wstęp został dołączony prawdopodobnie w połowie I w. po Chr.
- 130 0 Biblia. \p NT \ (pol.)
- 430 0 Nowy Testament
- 430 0 Pismo Święte Nowego Testamentu
- 430 0 Nowe Przymierze
- 430 0 Testamentum Novum
- 430 0 NT
- 430 0 Biblia
- 430 0 Biblia. \p NT. \p Księgi historyczne
- 530 0 Biblia. \p NT. \p Listy
- 530 0 Biblia. \p NT. \p Apokalipsa św. Jana
- 530 0 Biblia. \p NT
- 670 SBib. \b (Nowy Testament - NT - określenie paralelne do ST.
NT obejmuje 27 ksiąg powstałych w okresie od zmartwychwstania Jezusa do końca I w. Są to cztery Ewangelie (Mt, Mk, Łk, J), Listy Apostolskie (Rz, 1-2 Kor, Ga, Ef, Flp, Kol, 1-2 Tes, 1-2 Tm, Tt, Flm, Hbr, Jk, 1-2 P, 1-3 J, Jud), Dzieje Apostolskie (Dz) i Apokalipsa św. Jana (Ap). Księgi NT powstały jako teologiczna refleksja nad życiem Jezusa w świetle Jego zmartwychwstania (Ewangelie), nad życiem i rozwojem pierwotnego Kościoła (Dz), a także jego egzystencjalno-zbawcza

interpretacja wydarzeń paschalnych
(Listy, Ap) [...] Zadaniem
NT jest formowanie życia chrześcijan wg
słów i czynów Jezusa za pośrednictwem
doktryny, głoszonej przez autentycznych
i autorytatywnych mężów,
odpowiedzialnych za kontynuację
posłannictwa Chrystusowego).

130	0	Biblia. \p NT \k (przeróbka ; \l pol.)
430	0	Nowy Testament
430	0	Pismo Święte Nowego Testamentu
430	0	Nowe Przymierze
430	0	Testamentum Novum
430	0	NT
530	0	Biblia
530	0	Biblia. \p NT. \p Księgi historyczne
530	0	Biblia. \p NT. \p Listy
530	0	Biblia. \p NT. \p Apokalipsa św. Jana
530	0	Biblia. \p NT

Pole 670 jak wyżej.

130	0	Biblia. \p NT. \p Ewangelia według św. Mateusza
430	0	Ewangelia według św. Mateusza
430	0	Evangelium secundum Matthaeum
430	0	Dobra Nowina według Mateusza
430	0	Mt
530	0	Biblia. \p NT. \p Ewangelie synoptyczne
671		ST \b (Ewangelia Mateusza, choć w kanonie występuje jako pierwsza, powstała jednak po Ewangelii Marka, w latach osiemdziesiątych po Chrystusie, według tradycji autorem był Mateusz, który jako celnik został powołany przez Chrystusa do grona Dwunastu (por. Mt 9,9-13). Ewangelie

swą napisał w języku aramejskim.
Oryginał [...] nie zachował się).

130	0	Biblia. \p NT. \p Apokalipsa św. Jana \l (pol.)
430	0	Apocalypsis
430	0	Apokalipsa św. Jana
430	0	Apokalipsa
430	0	Ap
430	0	Księga Objawienia św. Jana Ewangelisty
430	0	Objawienie św. Jana Ewangelisty
430	0	Księga prorocka Nowego Testamentu
530	0	Biblia. \p NT
530	0	Biblia. \p NT. \p Apokalipsa św. Jana
670	0	BT \b (Apokalipsa (tzn. objawienie) św. Jana, najbardziej tajemnicza księga NT, stanowi dopełnienie całości objawienia Bożego, ukazuje ono koniec historii świętej, której początki znamy z Księgi Rodzaju. Autorem Apokalipsy jest św. Jan (1,9) i to właśnie, jak stwierdza niemal jednogłośnie tradycja, Jan Ewangelista [...] Apokalipsa powstała [...] nie od razu, lecz w trzech etapach. Dopiero na początku II wieku powstała z tych części dzisiejsza całość).
130	0	Biblia. \p NT. \p Apokryfy. \p Ewangelie apokryficzne \l (pol.)
430	0	Ewangelie apokryficzne
430	0	Apokryficzne ewangelie
430	0	Evangelia apocrypha
530	0	Biblia. \p NT. \p Apokryfy. \p Ewangelie apokryficzne
530	0	Biblia. \p NT. \p Apokryfy. \p Ewangelia Filipa

530	0	Biblia. \p NT. \p Apokryfy. \p Ewangelia Hebrajczyków
530	0	Biblia. \p NT. \p Apokryfy. \p Ewangelia Mateusza
530	0	Biblia. \p NT. \p Apokryfy. \p Ewangelia Piotra
530	0	Biblia. \p NT. \p Apokryfy. \p Ewangelia Tomasza
530	0	Biblia. \p NT. \p Apokryfy. \p Ewangelia Ebionitów
530	0	Biblia. \p NT. \p Apokryfy. \p Ewangelia Barnaby
530	0	Biblia. \p NT. \p Apokryfy. \p Ewangelia Marcjona
530	0	Biblia. \p NT. \p Apokryfy. \p Ewangelia Dwunastu
530	0	Biblia. \p NT. \p Apokryfy. \p Ewangelia według Egipcjan
530	0	Biblia. \p NT. \p Apokryfy. \p Ewangelia Bartłomieja
530	0	Biblia. \p NT. \p Apokryfy. \p Ewangelia arabska Jana
530	0	Biblia. \p NT. \p Apokryfy. \p Ewangelia Gruzińska
530	0	Biblia. \p NT. \p Apokryfy. \p Ewangelia Judasza Iskarioty
530	0	Biblia. \p NT. \p Apokryfy. \p Ewangelia prawdy
530	0	Biblia. \p NT. \p Apokryfy. \p Pistis Sophia
668		Ewangelie apokryficzne możemy grupować na podstawie podobnych tytułów, pewnych cech wspólnych w samej treści ; przypisywane są one poszczególnym apostołom, a także niektórym herezjarchom.

BIBLIOGRAFIA

1. Bagieńska Ewa, Kostrzewa Władysława, Paluszkiewicz Anna: *Zasady tworzenia kartotek wzorcowych haseł opisu bibliograficznego*. Warszawa: Wydaw. SBP 1994
2. *Format USMARC rekordu bibliograficznego dla książki*. Oprac.: Maria Lenartowicz, Anna Paluszkiewicz. Warszawa: Wydaw. SBP 1997 ss. 202
3. Grycz Józef, Borkowska Władysława: *Skrócone przepisy katalogowania alfabetycznego*. Wyd. 5 popr. I uzup. Warszawa: Stow. Bibl. Pol. 1971 ss. 203
4. *Kartoteka wzorcowa języka KABA. Cz. 1: Nazwy własne. Praca zbiorowa pod red. Jadwigi Woźniak*. Warszawa: Wydaw. SBP 1994 ss. 161
5. Lenartowicz Maria: *Hasło wzorcowe opisu bibliograficznego*. „Przegląd biblioteczny” 1994 z. 3/4 s. 201-206
6. Paluszkiewicz Anna: *Struktura danych bibliograficznych w zintegrowanych systemach bibliotecznych*. Warszawa: Wydaw. SBP 1997 ss. 38
7. PrPN-N-01229 *Hasło opisu bibliograficznego - Hasło osobowe*.

Adresy internetowe:

1. bazy Biblioteki Narodowej m.in. Przewodnik Bibliograficzny: www.bn.org.pl
2. Centralny Katalog Haseł Wzorcowych: [telnet: 148.81.207.1](tel:148.81.207.1)